

Rachel
Joyceová

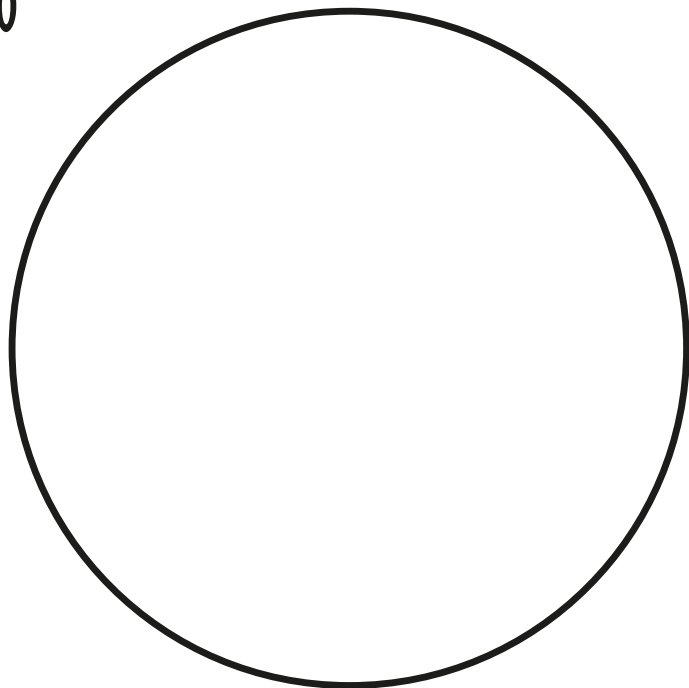

Nezapomenutelný příběh o lásce, naději a hudbě

Obchodník
s hudbou

Rachel Joyceová
Obchodník s hudbou

Rachel
Joyceová

Obchodník
s hudbou

Přeložila Lucie Mikolajková

Rachel
Joyceová

Obchodník s hudbou

Z anglického originálu *The Music Shop* vydaného nakladatelstvím Black Swan v roce 2018 přeložila Lucie Mikolajková.

Jazyková redakce Jana Kunová

Korektury Monika Straková

Návrh obálky, sazba a grafická úprava Jiří Troskov

Odpovědná redaktorka Marie Hajdová

Vydala GRADA Publishing, a.s., pod značkou COSMOPOLIS

U Průhonu 22, Praha 7, jako svou 7 127. publikaci.

První vydání, Praha 2019, 288 stran

Vytiskl FINIDR.

The Music Shop

Copyright © 2017 by Rachel Joyce

All rights reserved.

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2019

Translation © Lucie Mikolajková, 2018

ISBN 978-80-271-2658-3 (pdf)

ISBN 978-80-271-0878-7 (print)

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Věnováno Hope

*Čas mě naučil,
jak vzácný poklad jsi,
nepokojný lék
pro nepokojnou duši.*

Nick Drake,
Time Has Told Me

*Je radost se skrývat,
a tragédie nebýt nalezen.*

Donald Winnicott

Byl jednou jeden obchod s hudbou.

Zvenčí vypadal jako každý jiný obchod v každé jiné postranní uličce. Nad vchodem nebyl žádný nápis. Ve výloze žádné vystavené desky. Jen podomácku vyrobený plakát přilepený na sklo. *Hudba, kterou potřebujete!!! Všichni jsou vítáni!! Prodáváme jen GRAMODESKY! Pokud je zavřeno, volejte prosím na číslo — až na to, že nikdo nemohl tušit, kam má vlastně volat, jelikož krom dalších několika radostných vykřičníků se už dala přečíst jen osmička, která ovšem klidně mohla být trojkou, a dva další znaky, dost možná trojúhelníky.*

Uvnitř nebylo k hnutí. Všude krabice plné gramodesek všeho druhu, všech rychlostí, rozměrů a barev, které ovšem nebyly označeny podle žádných kategorií. Napravo ode dveří stál staříčkový pult a vzadu se tyčily dvě poslechové kabinky, mezi nimiž stál gramofon a které připomínaly spíše nábytek do ložnice než hudební vybavení. Za gramofonem sedával majitel obchodu Frank, urostlý jako medvěd, ale mírný jako beránek, kouřil cigarety a přehrával desky. Často míval otevřeno dlouho do noci — zrovna tak jako bývalo často zavřeno celé dopoledne — a obchodem zněla hudba, barevné lampy se pohupovaly a zákazníci všeho druhu se přehrabovali v deskách a hledali tu pravou.

Vážná hudba, rock, jazz, blues, heavy metal, punk... nic nebylo zapovězeno, pokud to někdo zaznamenal na vinylový kotouč. A když jste Frankovi pověděli, co byste rádi, anebo prostě jen na co máte dneska náladu, za pár minut vám našel přesně tu pravou nahrávku. Měl na to talent. Zvláštní dar. Věděl, co lidé potřebují, dokonce i když to vlastně ani nevěděli oni sami.

„A co takhle zkusit tohle?“ říkával a shrnul si přitom divoce rozčuchané hnědé vlasy za uši. „Mám prostě takový pocit, že by se vám to mohlo líbit —“

Byl jednou jeden obchod s hudbou.

STRANA A

L&DEN
1988

1 ————— *Muž, který měl rád jen Chopina*

Jako vždycky seděl Frank u gramofonu, kouřil a díval se do okna. Bylo teprve odpoledne, ale venku už téměř padala tma. Jako by den trval jen zlomek dne. Teploty klesly, přinesly s sebou první mrazíky a ulice Unity Street se ve světle pouličních lamp třpytila. Ve vzduchu se vznášel jakýsi namodralý opar.

Další čtyři sousedící obchody už měly zavřeno, ale on rozsvítil lávové lampy a zapnul elektrická kamínka. V obchodě s hudbou bylo teplo a zářila tu barevná světla. U pultu stála tatérka Maud a probírala se fanziny. Otec Anthony vyráběl skládanku origami ve tvaru květiny. Kit Sobota před chvílí posbíral všechny desky Emmylou Harrisové a teď se je pokoušel abecedně seřadit, aby si toho Frank nevšiml.

„Dneska mi zase nikdo nepřišel,“ pronesla Maud velmi hlasitě. I když byl Frank v zadní části obchodu a ona vepředu, nebylo v podstatě vůbec nutné křičet. Obchody na Unity Street měly rozlohu asi jako běžný obývací pokoj. „Posloucháš mě?“

„Poslouchám.“

„Nevypadáš, jako že posloucháš.“

Frank si stáhl z uší sluchátka. Usmál se. Po celé tváři se mu rozlily drobné vrásky od smíchu a v koutcích očí se objevily veselé vějířky. „Vidíš? Vždycky tě poslouchám.“

„Chmmm,“ udělala Maud. Pak řekla: „Stavil se jeden chlápek, ale ne kvůli tetování. Chtěl jenom, abych mu ukázala, kudy se jde k tomu novému nákupnímu centru.“

Otec Anthony oznámil, že on dnes ve svém obchůdku s dárkovými předměty prodal těžítko. A taky koženou záložku do knihy s natištěným otčenášem. Tvářil se víc než spokojeně.

„Jestli to takhle půjde dál, budu muset do léta zavřít.“

„Nebudeš, Maud. To se srovná.“ Tyhle hovory vedli pořád dokola.

Maud prohlásila, že je všechno hrozné, Frank opáčil, že kdepak, Maud, vůbec ne. Vy dva jste jak zadřená deska, říkával jim Kit, což by možná bylo vtipné, kdyby to neříkal úplně každý večer, a navíc ti dva ani nebyli pár. Frank byl tak nezadaný, jak jen to šlo.

„Viš, kolik dělali letos funebráci pohřbů?“

„Ne, Maud.“

„Dva. Od Vánoc. Co to do lidí vjelo?“

„Možná prostě neumírají,“ nadhodil Kit.

„Samozřejmě že umírají. Jenomže sem už zkrátka lidi nechodí. Všichni stojí jenom o ty krámy na hlavní třídě.“

Květinářka tu skončila ani ne před měsícem. Její krámeček na kraji obchodního traktu teď zel prázdnotou jako vykotlaný zub, a jen před pár dny někdo počmáral nápisy výlohu pekařství na druhém konci. Frank donesl kyblík s mydlinkovou vodou, ale stejně trvalo celé dopoledne, než se je všechny podařilo smýt.

„Na Unity Street vždycky byly obchody,“ namítl otec Anthony.
„Jsmo komunita. Patříme sem.“

Kit Sobota prošel kolem s krabicí plnou nových dvanáctipalcových singlů a jen těsně minul jednu z lávových lamp. Emmylou Harrisovou už zjevně ponechal svému osudu. „Dneska jsme tu měli dalšího zlodějčka,“ pronesl zničehonic. „Nejdřív vyváděl, že nevedeme cé-děčka. Pak že by se rád podíval na jednu desku a už s ní utíkal pryč.“

„A co to bylo tentokrát?“

„Genesis. *Invisible Touch*.“

„A co jsi udělal, Franku?“

„Co by, jako vždycky,“ řekl Kit.

Ano, Frank udělal přesně to, co dělal pokaždé. Popadl svoje staré semišové sako a rozběhl se za mladíkem, až ho konečně dohnal na autobusové zastávce. (Co je to za zloděje, který se rozhodne počkat na autobus číslo 11?) Udýchaně mladému muži oznámil, že na něj zavolá policii, ledaže by se s ním vrátil do obchodu a zkusil si v kabině poslechnout něco nového. Tu desku od Genesis si

může nechat, jestli o ni tak hrozně stojí, i když Frankovi opravdu rve srdce, že krade tu špatnou — jejich rané věci jsou mnohem lepší. Může ji dostat úplně zadarmo, i s obalem, „pokud zkusíte *Fingalovu jeskyni*. Věřte mi, jestli máte rád Genesis, tak se vám Mendelssohn bude strašně líbit.“

„Škoda že neuvažuješ o tom, že bys začal prodávat ta nová cé-déčka,“ poznamenal otec Anthony.

„Děláte si legraci?“ zasmál se Kit. „Radši by umřel, než by je začal prodávat.“

Pak se dveře otevřely, zvonek nad nimi zacinkal a vešel nový zákazník. Frank pocítil záchvěv vzrušení.

Úpravně oblečený muž ve středních letech vykročil po perském běhounu, který vedl až dozadu ke gramofonu. Všechno na něm působilo dokonale obyčejně — kabát, vlasy, dokonce i uši —, jako by ho někdo záměrně poskládal tak, aby budil co nejmenší pozornost. Se skloněnou hlavou minul pult po své pravé straně, kde stála Maud s otcem Anthonym a s Kitem a za nimi všechny desky uložené v kartonových firemních krabicích. Prošel kolem starých dřevěných polic po své levici, kolem dveří vedoucích do Frankova bytu, stolu uprostřed a plastových přepravek plných přebytečného zboží. Ani letmo přitom nepohlédl na mozaiku z obalů od desek a podomácku vyrobených plakátů, jimiž Kit za pomoci připínáčků vyzdobil stěny. U gramofonu se zastavil a vytáhl kapesník. Oči měl jako dvě rudé tečky.

„Je vám dobře?“ zeptal se Frank svým dunivým hlasem. „Čím vám dneska posloužím?“

„No víte, potíží je v tom, že já mám rád jenom Chopina.“

Teď si Frank vzpomněl. Tenhle muž už tu jednou byl, před několika měsíci. Měl těsně před svatbou a hledal něco, co by utišilo jeho nervozitu.

„Koupil jste si u nás *Nokturna*,“ přisvědčil.

Muž zkrřivil ústa. Jako by nebyl zvyklý, že si ho někdo pamatuje. „Mám teď zase takové náročné období. Říkal jsem si, jestli — jestli

byste pro mě ještě něco nenašel?“ Když se dnes holil, zjevně kousíček na bradě vynechal. Ten proužek drsného strniště působil jaksi osaměle a opuštěně.

A tak se Frank usmál, protože se vždycky usmíval, když ho nějaký zákazník požádal o pomoc. A zeptal se stejně, jako se ptával vždycky. Ví pán, co přesně by rád? (Ano. Chopina.) Poslouchá někdy něco jiného, co by se mu líbilo? (Ano. Chopina.) Dokázal by to zabroukat? (Ne. Nejspíš ne.)

Muž se pokradmu ohlédl, jestli je nikdo neposlouchá, ale nikdo mu nevěnoval pozornost. Za ta léta už v tomhle obchodě viděli snad všechno. Byli tu samozřejmě stálí zákazníci, kteří si chodili pro nové desky, ale často přišel někdo, kdo chtěl něco víc. Frank už pomohl lidem překlenout těžkou nemoc, zármutek, ztrátu sebe-důvěry i zaměstnání, ale i mnohem všednější starosti, jako třeba fotbalové výsledky nebo špatné počasí. Ne že by snad o tom všem věděl, ale většinou opravdu stačilo jen naslouchat, a on měl nekonečnou trpělivost. Jako malý vydržel celé hodiny stát s kouskem chleba v ruce v naději, že si pro něj přiletí nějaký ptáček.

Ale muž teď na Franka upřeně hleděl. Jako by vyčkával.

„Chtěl byste jenom, abych vám pomohl najít tu správnou nahrávku? Nevíte přesně, co to má být, ale hlavně když to bude Chopin?“

„Ano, ano!“ vyhrkl muž. Přesně tak to bylo.

Tak co tenhle pán vlastně potřebuje? Frank si odhrnul z čela ofinu — okamžitě zase spadla nazpátek, ale co naplat, prostě si dělala, co chtěla —, sevřel si bradu v dlaních a začal naslouchat, jako by se snad pokoušel v éteru zachytit rádiové signály. Něco krásného? Něco pomalého? Poslouchal téměř bez hnutí.

Ale pak to konečně přišlo a bylo to jako rána z děla, až to Frankovi vyrazilo dech. Samozřejmě! Tenhle pán žádného Chopina nepotřeboval. A nemuselo to být ani nockturno. Ve skutečnosti potřeboval —

„Vydržte!“ A Frank bleskově vyskočil.

Začal přecházet sem a tam, vytahoval jednu desku za druhou, kroužil kolem Kita a shýbal se, aby hlavou nenarazil do lustru. Hledal hudbu, jež by přesně pasovala k té, již zaslechl vycházet z muže, který měl rád jenom Chopina. Piano, ano. To tam slyšel. Ale ten muž potřeboval ještě něco jiného. Něco něžného a zároveň mohutného. Kde by to Frank našel? V Beethovenovi? Kdepak, to už by bylo příliš. Beethoven by nejspíš tohohle pána úplně převálcoval. Pro něj by hudba měla být jako dobrý přítel.

„Nepotřebuješ pomoci, Franku?“ zeptal se Kit. Ve skutečnosti to ovšem znělo jako „E-o-e-u-je o-o-cht?“, protože měl plnou pusou čokoládové sušenky. Osmnáctiletý Kit nebyl hloupý a už vůbec ne zaostalý, jak lidé někdy naznačovali. Byl jen plachý, neohrabaný a až příliš nadšený. Vyrůstal v malém domku na předměstí s matkou postiženou demencí a s otcem, který většinu času proseděl u televize. Frank si v posledních letech Kita oblíbil — asi tak, jako měl kdysi rád svou starou, rozbitou dodávku a matčin gramofon. Zjistil už, že bude-li s chlapcem zacházet podobně jako se štěnětem teriéra, pravidelně ho posílat na procházku a zadávat mu jednoduché úkoly, nenapáchá Kit zdaleka tolik škody.

Ale jakou hudbu to teď vlastně hledá? Co to je?

Frank potřeboval nějakou píseň, která by k tomuhle muži připlula jako malý vor a bezpečně ho zavezla až domů.

Piano? Ano. Žestě? To by šlo. Vokály? Možná. Něco silného a vášnivého, co by znělo složitě a přece tak jednoduše, že by bylo snadné to pochopit —

To bylo ono! Už to měl. Věděl přesně, co jeho zákazník potřebuje. Bleskově zapadl za pult a vytáhl tu pravou desku. Doběhl zpátky ke gramofonu a mumlal si přitom: „Strana bé, skladba pět. To je ono. Jo, to je přesně ono!“ Jenomže muž si povzdechl tak zoufale, že to bylo skoro jako zavzlykání.

„Ne, ne! Co to má být? Aretha Franklinová?“

„*To on by mi neudělal. To je ono. To je ta píseň.*“

„Ale vždyť jsem vám říkal, že chci Chopina! Nějaký pop mi nepomůže!“

„Aretha není pop, je to soul. O Arethě prostě nemůžete diskutovat.“

„*Spirit in the Dark?* Ne, ne! Tuhle desku nechci. Pro tu jsem si nepřišel.“

Frank na něj shlédl ze své ohromné výšky. Muž nervózně kroutil v ruce kapesníkem. „Vím, že to nechcete, ale věřte mi, že dneska to potřebujete. A co můžete ztratit?“

Muž se naposledy zoufale ohlédl ke dveřím. Otec Anthony účastně pokrčil rameny, jako by mu chtěl říct *Proč ne? Tohle už jsme zažili všichni.* „No tak dobře,“ hlesl muž, který měl rád jen Chopina.

Kit přiskočil a zavedl ho do poslechové kabiny, ne že by ho snad vedl za ruku, ale šel před ním pozpátku s rukama vztaženýma, jako kdyby hrozilo, že z muže každou chvíli začnou odpadávat jednotlivé součásti. Lávkové lampy zářily mihotavým svitem a vrhaly stále se proměňující růžové, jablkově zelené a zlatavé vzory. Kabinky v ničem nepřipomínaly ty, které měli u Woolwortha — ty byly spíš, jako když si člověk vleze do sušáku na vlasy. Maud tvrdila, že mají sluchátka tak umaštěná, že se potom každý musí osprchovat. Kdepak, tyhle kabiny vyrobil Frank sám, ze dvou stejných viktoriánských šatních skříní, neuvěřitelně obrovských, které jednou zahlédl v kontejneru na nadměrný odpad. Odřezal jim nohy, vynadal závesné tyče a šuplíky a vyvrtal do stěn otvory, kudy provlékl kabely ke gramofonu. Potom Frank sehnal dvě křesílka, dost malá, aby se vešla dovnitř, ale pohodlná. Dokonce skříně naleštil tak, až se blyštěly, jako by byly natřené černou lesklou barvou, a na dveřích se vyloupila jemná perleťová intarzie se vzorem ptáčku a květin. Stačilo se pozorně podívat, aby si člověk uvědomil, jak jsou obě kabiny krásné.

Muž se bokem nasoukal dovnitř. Nebylo tam moc místa — koneckonců po něm chtěli, aby si vlezl do skříně —, ale nakonec se usadil. Frank mu pomohl nasadit sluchátka a zavřel dveře.

„Sedí se vám tam dobře?“

„Tohle je k ničemu,“ zavolal muž ze skříně. „Mám rád jenom Chopina.“

Frank došel ke gramofonu, vytáhl desku z obalu a zvedl jehlu. *Tik, tik*, projížděl hrot tichounce drážkami. Frank zapnul reproduktor, aby hudba zněla v celém obchodě. *Tik, tik* —

Desky si žily svým vlastním životem. Nezbývalo než čekat.

2 ————— *To on by mi neudělal*

Tik, tik. V kabině bylo temno a ticho, jako když se člověk schová do skříně. To ticho jako by syčelo.

Všichni ho varovali. Dej si pozor, říkali mu. Ale on je neposlouchal. A tak ji požádal o ruku a nemohl uvěřit svému štěstí, když souhlasila — byla tak překrásná a on tak obyčejný. A po svatební snídani se jí rozhodl donést lahev šampaňského a našel ji v jejich novomanželském apartmá nohama vzhůru. Nejdřív nechápal, co vlastně vidí. Musel se podívat pořádně. Spatřil šaty nadýchané jako lepkavá sněhová pusinka, z nichž trčely čtyři nohy, dvě z nich měly černé ponožky, jedna podvazek. A pak mu to došlo. Byla to jeho nevěsta a jeho svědek. Postavil lahev na zem, vedle ní dvě skleničky, a zavřel dveře.

Nedokázal ten výjev vyhnat z hlavy. Pouštěl si Chopina, užíval léky, které mu předepsal doktor, ale nic z toho nezabíralo. Přestal chodit mezi lidi a každou chvíli se rozplakal. Bylo mu tak zle, že se v práci hodil marod.

Tik, tik —

Hudba začala hrát. Zadrnkala kytara, zabouřily trubky, ozvalo se cvrlikavé „*ach má lááásko*“ a pak bum-bum-bum-bum, spustily bicí.

Co to Franka probůh napadlo? Takovouhle hudbu vůbec nepotřeboval! Už se chystal strhnout si sluchátka z hlavy —

„*Přátelé mi říkají, že už jinou máš,*“ ozvala se zpěvačka, Aretha, a její hlas zněl jasně a klidně, „*a já jim tvrdila, žes jiný, než se zdáš.*“

Jako když člověk potká ve tmě někoho úplně cizího a řekne mu „*To neuhodnete, co se mi stalo*“ a ten cizinec odpoví „*Ale neříkejte, já jsem na tom úplně stejně.*“

Přestal myslet na svou ženu a na svůj zármutek a poslouchal Arethu, jako by mu její hlas zněl přímo v hlavě.

Vyprávěla mu svůj příběh — bylo to asi takhle: Všichni jí tvrdili, že je ten chlap nevěrník; i její matka to říkala. Ale Aretha jim nevěřila. On nebyl jako ti ostatní, nevodil by ji za nos. Nelhal by jí. Začala klidně, ale když se blížil refrén, už jednotlivá slova téměř vykřikovala. Její hlas byl malinká lodička a hudba byla jako vlna tsunami, ale Aretha se na ní udržela, stoupala s ní nahoru a klesala dolů. Ta paličatost, s jakou v něj pořád věřila! Ozvaly se smyčce, drnkla kytara, připojily se zesťe i bicí, všichni jí tvrdili, že se v něm plete — „*Uohhh!*“ zakvílely doprovodné vokály, jako řecký chór složený z jejich kamarádek —, ale kdepak, ona se držela svého přesvědčení jako klíště. Její hlas si pohrával se slovy, vláčel je sem a tam, vznášel se nad vlny a zase padal dolů. Aretha to věděla. Dobře věděla, jak zoufalý je to pocit, milovat podvodníka. Jak je člověk osamělý.

Seděl úplně nehybně. A poslouchal.